

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра теорії і практики початкової освіти

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

підготовки бакалавра
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

напряму 6.010102 «Початкова освіта»
(шифр і назва напряму)

**Спеціалізація – «Англійська мова», «Інформатика», «Музика»,
«Хореографія»**

Факультет підготовки вчителів початкових класів

Слов'янськ – 2014 р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

І. Л. Вікторенко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і практики початкової освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Є. О. Лодатко – доктор педагогічних наук, доцент кафедри охорони праці та інженерної педагогіки Навчально-наукового професійно-педагогічного інституту Української інженерно-педагогічної академії

Г. Г. Цветкова – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Обговорено та рекомендовано до видання
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«24» березня 2015 р.

Протокол № 1

ВСТУП

Навчальна програма вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.010102 Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є окреслення перспектив і шляхів оволодіння професійною діяльністю вчителя початкових класів; підготовка до педагогічної практики.

Міждисциплінарні зв'язки курсу: основні теоретичні психолого-педагогічними дисциплінами: загальна педагогіка, історія педагогіки, вікова педагогіка, психологія, основи педагогічної майстерності, педагогічна практика.

Програма навчальної дисципліни містить **4 змістових модулів:**

Змістовий модуль 1.Професійна діяльність і особистість педагога.

Змістовий модуль 2.Професійне спілкування в структурі діяльності педагога.

Змістовий модуль 3. Підготовка вчителя у вищому педагогічному навчальному закладі.

Змістовий модуль 4. Професійне самовиховання майбутнього вчителя.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є озброєння студентів знаннями про сутність та особливості педагогічної діяльності, ознайомлення з основними компетенціями вчителя, особливостями професійно-педагогічної комунікації, структурою педагогічного ВНЗ, видами навчальних занять у ВНЗ, особливостями самостійної та наукової роботи студентів, формування уміння вчитися, потягу до самоосвіти та самовиховання протягом життя.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є: допомогти студентам адаптуватися до навчально-виховного процесу у вищому закладі освіти, засвоїти зміст педагогічної діяльності, її

суспільне значення, познайомити з науковими основами професійної діяльності вчителя; допомогти оволодіти культурою навчальної праці в вузі; полегшити вступ в педагогічну практику; навчити студентів самостійно формувати в собі професійні якості вчителя, формувати потреби в самопізнанні та самоствердженні; ознайомити з технікою та прийомами самовиховання; сприяти здобуттю знань, виробленню вмінь і навичок для успішної самореалізації у майбутній професійній діяльності

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- систему вищої педагогічної освіти в Україні, її організаційну основу і структуру;
- завдання вищої педагогічної школи, функції вчителя та типові задачі виробничої діяльності;
- принципи та основні форми організації навчально-виховного процесу у вузі, права та обов'язки студентів;
- види навчальних занять, наукової роботи студентів, види педагогічної практики;
- основні положення навчального плану спеціальності, перспективу вивчення навчальних дисциплін, розподіл часу на виконання завдань навчального плану;
- особливості організації та здійснення самостійної роботи;
- шляхи формування педагогічних умінь, засоби їх діагностики та корекції, умови побудови системи самонавчання.

уміти:

- діагностувати власні здібності та здібності інших студентів до навчальної діяльності;
- обирати методи, форми та засоби самовдосконалення для організації ефективної навчальної діяльності;

- аналізувати навчальну літературу, володіти навичками опрацювання змісту навчального матеріалу, робити висновки та узагальнення на основі опрацювання літературних джерел, вміти користуватися періодичними виданнями, знаходити необхідну літературу відповідно до проблеми, що вивчається;
- раціонально організувати навчальний час згідно умов та вимог навчально-виховного процесу;
- конспектувати зміст лекцій, вибирати оптимальні шляхи підготовки до практичних і семінарських занять;
- адаптуватися до умов навчання у вузі, специфіки його організації, видів контролю та оцінювання результатів діяльності;
- аналізувати результати власної навчальної діяльності, здійснювати корекцію, формувати у себе педагогічне мислення, професійні переконання.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 54 години /1,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Професійна діяльність і особистість педагога.

Загальні засади педагогічної професії. Сутність і функції педагогічної діяльності. Становлення і розвиток педагогічної професії. Особливості педагогічної професії. Структура педагогічної діяльності. Елементи і компоненти педагогічної діяльності. Стили педагогічної діяльності: демократичний, авторитарний, ліберальний. Типи особистості фахівця. Педагогічний імідж, його досягнення.

Суспільна значущість професії вчителя в сучасному суспільстві. Професійно зумовлені вимоги до особистості вчителя. Професійна готовність до педагогічної діяльності. Професіограма особистості вчителя. Професійно недопустимі якості педагога. Роль особистісних якостей учителя

в педагогічній діяльності. Соціально-моральна, професійно-педагогічна і пізнавальна спрямованість педагога. Інтерес до професії вчителя. Педагогічне покликання. Педагогічні нахили. Професіоналізм як інтегрована якість особистості вчителя. Педагогічна майстерність учителя. Гуманістична спрямованість діяльності вчителя як важливий елемент педагогічної майстерності. Професійно-педагогічна компетентність. Основні педагогічні здібності вчителя. Професійно-педагогічний потенціал. Педагогічна техніка вчителя. Педагогічна творчість. Права та обов'язки педагогічних працівників.

Змістовий модуль 2.

Професійне спілкування в структурі діяльності педагога.

Сутність людського спілкування. Спілкування в життєдіяльності і вихованні молодшого школяра. Педагогічне спілкування, його місце в професійній діяльності вчителя. Вимоги до педагогічної комунікації, особливості педагогічного спілкування. Функції, види педагогічного спілкування. Вербальна, невербальна, комп'ютерна комунікація вчителя відповідно до вимог сучасного інформаційного суспільства. Вимоги до педагогічної комунікації в початковій школі. Комунікабельність у структурі професійної компетентності педагога. Структура педагогічного спілкування. Ознаки педагогічного спілкування на суб'єкт-суб'єктному ґрунті. Ставлення педагога до дітей: активно-позитивне, пасивно-позитивне, ситуативно-негативне, стійке негативне. Стили педагогічного спілкування: авторитарний, ліберальний, демократичний. Стили педагогічного спілкування в залежності від продуктивності виховного впливу: спілкування на основі захоплення спільною творчою справою, спілкування на основі товариської прихильності, спілкування-дистанція, спілкування залякування, спілкування-загравання. Типові моделі спілкування, які містять певні недоліки і помилки: «моблан», «китайська стіна», «локатор» та ін.. Індивідуальний стиль педагогічного спілкування. Вплив стилю спілкування на психологічну атмосферу в класі.

Педагогічний конфлікт і причини його виникнення. Поведінка вчителя в конфліктній ситуації. Попередження конфліктних ситуацій. Педагогічний

так учителя. Особистісні риси педагога, що сприяють ефективному педагогічному спілкуванню.

Змістовий модуль 3.

Підготовка вчителя у вищому педагогічному навчальному закладі.

Система вищої педагогічної освіти в Україні. Організаційні основи і функції педагогічного університету. Сучасний студент вищого закладу освіти. Права та обов'язки студента.

Модернізація вищої освіти в Україні згідно з вимогами Болонського процесу. Основні принципові позиції створення зони європейської вищої школи. Кредит. Заліковий кредит. Модуль. Оцінювання навчальних досягнень. Індивідуальний навчальний план студента. Аудиторна робота. Індивідуальна робота. Самостійна робота студентів.

Вищий педагогічний навчальний заклад і організація навчально-виховного процесу в ньому. Структура та зміст вищої педагогічної освіти. Права та обов'язки студентів вищих навчальних закладів. Навчальний план, його цикли. Графік навчального процесу. Розклад занять.

Форма організації навчального процесу як спосіб організації, побудови й проведення навчальних занять. Класифікація форм організації навчального процесу залежно від мети: форми навчального процесу; форми контролю, оцінювання та обліку знань, умінь і навичок студентів; форми організації науково-дослідної роботи студентів. Лекція. Види лекцій. Практичне заняття. Семінарське заняття. Лабораторне заняття. Експедиція. Консультація. Педагогічна практика. Інтерактивне навчання. Дистанційне навчання.

Організація навчальної праці студентів. Культура навчальної праці студента. Основні структурні елементи культури навчальної праці. Гігієна розумової праці студента. Працездатність студента. Етапи працездатності. Режим дня студента. Бюджет часу. Структура бюджету часу. Техніка розумової праці студента. Швидкісне читання. Робота з літературними джерелами. Бібліографічний опис. Складання плану. Конспектування, його види. Ресурси для пошуку інформації. Техніка роботи пам'яті. Науково-

дослідна робота як складова професійної підготовки студентів. Студентські наукові гуртки, проблемні групи, об'єднання. Курсові, дипломні і магістерські роботи. Етапи їх написання. Структура.

Змістовий модуль 4.

Професійне самовиховання майбутнього вчителя.

Самовиховання. Професійне самовиховання. Самопізнання як передумова самовиховання майбутнього педагога. Самовиховання майбутнього вчителя як система. Етапи професійного самовиховання. Професійне зростання вчителя. Основні шляхи професійного розвитку: професійне навчання, розвиток кар'єри і самоосвіта педагога. Професійна кар'єра. Професійні деформації. Професійна криза.

Педагогічна творчість, її ознаки. Сфери прояву педагогічної творчості. Приклади творчості вчителя. Наука та мистецтво в педагогічній праці вчителя. Творчий характер діяльності вчителя. Творчість вчителя у розв'язуванні психолого-педагогічних задач. Робота вчителя з вивчення і удосконалення педагогічного досвіду. Шлях до оволодіння педагогічною майстерністю. Підвищення вимог до особистості вчителя в сучасних умовах. Педагоги-новатори як майстри своєї справи. Роль кращих зразків педагогічної діяльності у професійному становленні молодих вчителів. Спостереження за діяльністю вчителя в ході педагогічної практики як засіб вивчення педагогічної творчості вчителів. Використання педагогічних технологій як творчість вчителя початкових класів.

3. Рекомендована література

Базова

1. Булатова О.С. Педагогический артистизм : Учеб. пособие для студ. пед. вузов / О.С. Булатова. – М.: «АКАДЕМІЯ», 2006. – 240 с.
2. Введение в педагогическую деятельность: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / ред. А.С. Роботова. – 2-е изд. стереотип. – М.: Академия, 2005. – 208 с.

3. Винник В. 100 порад: як отримати задоволення від роботи і уникнути емоційного вигорання / В. Винник. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 174 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка. Навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К.: ВЦ «Академія», 2008. – 616 с.
5. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. / Н. П. Волкова. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).
6. Кукушин В.С. Введение в педагогическую деятельность : Учеб. Пособие для студ. пед. спец. вузов / В.С. Кукушин. – Ростов-на-Дону: ИЦ «МарТ», 2006. – 224 с.
7. Лабунская В. А. Не язык тела, а язык души! Психология невербального выражения личности / В.А.Лабунская. – Ростов н/Д : Феникс, 2009. – 344 с.
8. Мазоха Д.С. На шляху до педагогічної професії. Вступ до спеціальності : Навч. посібник для студ. вузів / Д. С. Мазоха. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 168 с.
9. Мудрик А.В. Учитель: мастерство и вдохновение. – М., 1986 – 160 с.
10. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие для студ. пед. вузов / Под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2002. – 272 с.
11. Отич О.М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання / О.М. Отич. – Полтава: ІнтерГрафіка, 2005. – 200 с.
12. Педагогічна майстерність : Хрестоматія: навч. посібник для студ. ВПНЗ / за ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища школа, 2006. – 606 с.
13. Радченко Є.С. Формування іміджу педагога – вимога сучасності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.nbu.gov.ua /portal/soc_gum/Prog/20011_7_1.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Prog/20011_7_1.pdf)
14. Савченко О. Виховання розумної особистості, яка вміє самостійно вчитися / О. Савченко // Початкова школа. – № 8. – 2007. – С. 1–5.

15. Савченко О.Я. Удосконалення психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів у контексті модернізації шкільної освіти / О. Я. Савченко // Науковий вісник. Миколаївського державного університету. Педагогічні науки: Збірник наукових праць. – Миколаїв: МДУ, 2006. – Вип. 12. – Т. 1. – С. 22 – 37.
16. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії : Навч. посібник для студ. вищ. пед. закладів освіти. / М. М. Фіцула. – 2-е вид. – Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2003. – 136 с.
17. Хорев И. А. Психология жизненного и профессионального успеха / И. А. Хорев. – Х.: Изд. группа «Основа», 2010. – 240с.
18. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. / П.М.Щербань. – К.: Вища школа, 2002. – 215 с.

Додаткові рекомендовані джерела

<http://ebk.net.ua>

<http://www.br.com.ua/referats>

<http://works.tarefer.ru>

<http://ua.textreferat.com>

<http://www.epochtimes.com.ua>

<http://myrefs.org.ua>

<http://ukrref.com.ua>

<http://www.lib.ua-ru.net>

<http://magazines.russ.ru>

<http://ostriv.in.ua>

<http://teacher.at.ua>

<http://www.uroki.net>

http://www.slideshare.net/stecenko_nm/6-2253966

4.Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік –1 семестр

5. Засоби діагностики успішності навчання –

- 1) усне опитування;
- 2) тестування;
- 3) виконання контрольних завдань;
- 4) співбесіда;
- 5) написання групових рефератів;
- 6) підготовка доповідей;
- 7) розроблення планів, анотацій, тез;
- 8) складання та розв'язування педагогічних кросвордів, структурно-логічних схем.